

Vaccin tegen indexeringskoorts

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Het spook van de inflatie waart opnieuw door Europa en in België herleeft prompt de sluimerende discussie over de indexering. Men kan het déjà vu gevoel moeilijk onderdrukken. Ook in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw liep het wellesnietesspelletje tussen voorstanders en tegenstanders. De rollenpatronen en de argumenten zijn anno 2008 nagenoeg dezelfde. Aan de ene kant staan de centrale banken, het IMF en de Oeso, die wijzen op het gevaar van een inflatiespiraal wanneer de lonen naadloos de stijgende levensduurte bijbenen. Aan de andere kant schreeuwen vakbonden en de socialistische partijen voor koopkrachtgarantie.

Wie heeft gelijk? Allebei een beetje. Uiteraard moeten we vermijden dat de inflatie, die de wereldmarkt ons opdringt via stijgende prijzen van grondstoffen, brandstoffen en voedsel, verder wordt aangewakkerd door Belgische loonontsporing. Dat zou de

concurrentiepositie van onze economie en dus groei en werkgelegenheid ondermijnen. Langs de andere kant moet koopkracht een aandachtspunt zijn wanneer het precies gaat om goederen die, zoals voedsel, bezwaarlijk minder of niet geconsumeerd kunnen worden. Eigenlijk verdedigen de twee kampen ook elkaars positie. Wie indexering afvalt om inflatie te controleren, strijdt ook voor koopkracht. Wie indexering steunt om koopkracht te behouden, ondersteunt tevens consumptie en economische groei.

Opmerkelijk is de zalvende houding van het VBO, dat de Belgische loonindexering niet principieel contesteert en er een instrument voor sociale vrede in ziet. Hier is toch enige melancholie waarneembaar bij aftredend voorzitter Daoust, die blijkbaar de recente wilde stakingen voor tussentijdse loonstijgingen tot de sociale vrede rekent. Maar ten gronde is het pragmatisme van het VBO wel begrijpelijk. In alle landen is koopkrachtbehoud een element van de loonevolutie, zij het eerder via

onderhandelingen en met uitgesteld relais dan via automatische aanpassingen. De Belgische loonindexering maakt, althans in principe, koopkrachtaanpassing tot een *non-issue*. Dat is ook een voordeel voor de werkgevers die zich op dat vlak achter de indexering kunnen verschuilen.

Daarbij komt dat de Belgische loonindexering al lang in verwaterde versie opereert. We kennen de gezondheidsindex, die inflatiegevoelige producten zoals alcohol en brandstoffen gewoon buiten de index kiepert. Producten die wel meetellen, doen dat enkel op basis van een gewogen aandeel in een korf, wat per definitie een matigend effect heeft. De indexering zelf gebeurt forfaitair en in uitgesteld relais, via een spilindex en periodieke aanpassingen op sectorniveau. De automatische inflatiespiraal moet dus met een korrel zout worden genomen. Koppel daaraan de georganiseerde looncontrole via de loonnorm en men begrijpt waarom de indexering soms voor werkgevers een objectieve bondgenoot en voor vakbonden een verborgen vijand kan zijn.

De fameuze loonnorm is de sleutel van het verhaal. Niet de Belgische index,

maar het systeem van de loonnorm staat in 2008 voor het jaar van de waarheid. Voor het eerst sinds zijn invoering in 1996 moet het een inflatiestorm doorstaan. In sectoren waar zogenaamde "all in" akkoorden werden gesloten, zal indexaanpassing via een

communicerend vat de loonsverhoging drukken totdat de gehele loonnorm door indexering is opgevreten. Het is afwachten hoe vakbonden dit zullen verteren, nu of bij de volgende ronde van sociaal overleg. De voortekens, in de propaganda van de sociale verkiezingen, zijn alvast ongunstig. Sectoren zonder "all in" akkoorden kunnen ontsporen, in het bijzonder ten aanzien van concurrerende landen zonder loonindexering. De wetgeving verwacht dan tussentijdse correcties of toerekening op de volgende loonnorm. Wie daarop rekt, gelooft wellicht ook in de Sint.

“

*Niet de indexering
maar de loonnorm
staat in 2008 voor het
jaar van de waarheid.
We moeten durven
denken aan remedies
die de vrijwaring van
de concurrentiepositie
en het behoud van de
koopkracht
combineren.*

”

Ik voorspel dus dat de loonnorm een rijzend tij van inflatie niet zal kunnen keren. Zeker nu een Belgische munt niet langer als pasmunt kan dienen om inflatie te compenseren, moeten we durven denken aan remedies die de vrijwaring van de concurrentiepositie en het behoud van koopkracht combineren. Verschillende opties zijn denkbaar. Men kan de index zelf herdefiniëren om de

noden van lagere inkomensgroepen te reflecteren. Met dezelfde finaliteit zou men indexaanpassingen kunnen laten variëren met de inkomensgroep, zeg maar een degressiviteit en een plafond in de indexering. En dan is er de piste, al geopperd aan werkgeverskant, om minder of geen sociale bijdragen te innen bij loonsverhoging door

indexering. Want laten we wel wezen: het echte probleem van de Belgische loonkosten ligt niet bij de nettolonen, maar bij de loonlasten. Dat durven we in tijden van indexeringskoorts soms vergeten.

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

Verschenen
als column
in De Tijd
van
woensdag
16 april
2008

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur